

и закрилници на робитѣ, при мъждукащитѣ кандилца и горящитѣ вощеници, четѣха псалтиря, проповѣдваха вѣрата отеческа, а накрая произнасяха тълкувания и казваха недѣлни поучения, съ които будѣха надеждата и окриляха народа съ вѣрата, че ще дойде свободата. Стари даскали и граматичи събираха въ черковнитѣ килии младежитѣ, учеха ги на четмо и писмо, преподаваха имъ „Христоитията“, а заедно съ нея показваха имъ и славния „Царственикъ“, гдето се пишеше за стари и велики български царе и патриарси.

Появиха се народнитѣ борци — хайдутитѣ. Тѣ бѣха буднитѣ и юначни български синове, вѣрнитѣ народни закрилници и бранители на българската народностъ и воля за свобода. Събирайки се въ дружини, тѣ отплащаха за всѣко сторено зло отъ поробителитѣ.

Разшумоляваше ли се гората, повѣваше ли пролѣтниятъ вѣтъръ, Балканътъ се изпълваше съ отбрана дружина български юнаци, стегнати въ юнашка премѣна, съ пушки игленки презъ рамо, подъ развѣтъ лѣвски байракъ, начело съ юначенъ войвода.

И тамъ,—въ китния Балканъ,—подъ вѣковнитѣ буки, на зелената морава, подъ синьото небе, подъ Божието слънце, гдето се виятъ на воля царствено орлитѣ, тѣ—българскитѣ юнаци, денемъ ношуваха подъ хладнитѣ сѣнки на букацитѣ и шумитѣ горски, кладѣха хайдушки